

منادا

اهداف درس:

- آشنایی با منادا و حروف ندا.
- بیان انواع منادا و ویژگی های هر یک از آنان
- تطبیق انواع منادا در قالب سؤال و مثال.
- زبانی که بخواهیم فردی را مورد خطاب قرار داده و صدا برنیم از اسلوب خاصی استفاده می کنیم: ای علی / محمد!
- که به واسطه آن توجه فرد مورد نظر را جلب می نماییم؛ در عربی نیز از همین اسلوب استفاده می کنیم: یا رجل که در اصل یعنی ((آنادی رجلاً)) (مردی را صدا می زنم)، پس در تعریف منادا می گوئیم:
- منادا اسمی است که برای جلب توجه آن به وسیله یک حرف ندا مورد خطاب قرار می گیرد و جانشین فعل «آنادی» شده است و البته حرف ندا می تواند حذف شود.

حروف ندا
 آ / ا / ای / اُ ← برای منادای نزدیک به کار می رود.
 یا / اِ / ایا / هیا ← برای منادای دور به کار می رود.

اکنون با انواع منادا آشنا می شویم:

* منظور از **منادای مفرد** این است که تنها یک کلمه است و کلمات مثنی و جمع نیز می توانند منادای مفرد واقع شوند. همان طور که پیش از این به اختصار بیان کردیم از میان انواع منادای مفرد، **منادای علم** و **منادای نكرة مقصودة**، **مبنی بر ضم** هستند اما منادای **نكرة غیر مقصودة** و **نكرة مقصودة موصوفة** (نكرة مقصودة ای که دارای صفت است (لفظاً) منصوب هستند.

هر دو نوع منادای غیر مفرد (مضاف / شبه مضاف) نیز لفظاً منصوب هستند. اکنون می خواهیم به توضیح بیشتر هر یک از این منادا ها و تفاوتشان بپردازیم:

- **منادای علم**، به دلیل معرفی بودن و شناخته شده بودن آن نزد مخاطب به منادای علم معروف است.
- **منادای نكرة مقصودة**، منادایی است که متکلم فرد خاصی را مورد نظر دارد اما برای متکلم شناخته شده نیست.
- **منادای نكرة غیر مقصودة**، منادایی است که متکلم فرد خاصی را در نظر ندارد بلکه هر کسی که به وی پاسخ دهد مورد نظر متکلم است مانند زمانی که یک نابینا برای آن که از خیابان گذر کند نیاز مند فردی است لذا به طور نا مشخص فردی را صدا می زند تا کسی به وی پاری رساند.
- **منادای مضاف**، منادایی است که به کلمه دیگری اضافه شده باشد.
- **منادای شبه مضاف**، منادایی است که به کلمه دیگری اضافه شده و در آن کلمه عمل می کند یعنی علاوه بر آن که آن را مضاف الیه خود قرار می دهد، کلمه مشتقی است که کلمه دوم را معمول خود قرار می دهد و در آن عمل می کند.

تمرین:

اکنون برای آن که به مطالب فوق عمیقاً پی ببریم، به عبارات زیر توجه کنید:

- **یا ماراً** بالطریق، ساعِدنی: (ای رهگذر کمکم کن: **نكرة غیر مقصودة / منصوب**)
- همان طور که گفتیم در مثال فوق متکلم فرد خاصی را در نظر ندارد بلکه از هر رهگذری طلب کمک می کند.
- **یا رَجُلَ الصَّلَاح**، أطفیء الفتنه: (ای مرد درستکار، فتنه را خاموش کن: **منادای مضاف / منصوب**، در این مثال منادا به کلمه دیگری اضافه شده است لذا منادای مضاف می باشد.

۳- **یا شهیدُ** لن یسناک الوطن: (ای شهید، وطن تو را هرگز از یاد نخواهد برد: **(منادای نکره مقصوده / مبنی بر ضم و محلاً منصوب** در مثال فوق، متکلم شهید را مورد خطاب قرار داده امّ شهید خاصی نیست که برای متکلم شناخته شده باشد بلکه تمام شهدا را مورد خطاب قرار داده است.

۴- **یا سامعاً** دعاء المظلوم: (ای کسی که دعای مظلوم را می شنوی: **(منادای شبه مضاف / منصوب** همان طور که پیش از این گفته شد، ویژگی شاخص منادای شبه مضاف عمل کردن آن در مضاف الیه خود است، در این عبارت نیز «سامعاً» کلمه مشتقی است که در «دعاء» عمل کرده و آن را مفعول خود قرار داده است.

{**سامعاً**: اسم فاعل / دعاء: مفعول برای سامع}

۵- **یا اللهُ** اغفر لنا ذنوبنا: (پروردگارا، گناهان ما را ببخش: **(منادای علم / مبنی بر ضم و محلاً منصوب**

تبصره:

به چند نکته باید توجه کرد:

(۱) چون حرف ندا جانشین فعل «أنادی» شده لذا منادا در اصل مفعولِ «أنادی» بوده که اکنون حرف ندا جای آن نشسته، پس منادا منصوب است به حکم آن که مفعول بوده است و لذا منادای علم و نکره مقصوده که در ظاهر مبنی بر ضم هستند محلاً منصوب اند (اعراب نصب آنها را محلی در نظر می گیریم).

(۲) گاهی اوقات منادا «ال» می گیرد و با آمدن حرف ندا پیش از آن تلفظ آن سخت می شود لذا با آوردن کلمه «ایّها / ایّتها» تلفظ آن را آسان می سازیم که در این صورت «ایّ» نقش منادا را به خود گرفته و کلمه پس از آن «عطف بیان» می شود.

یا ایّها الطالب ➡: حرف ندا / **ایّ**: منادای مفرد معرفه / الطالب: عطف بیان

(۳) زمانی که «الله» منادا واقع شد، می تواند حرف ندا حذف شده و به جای «یاالله»، «اللهم» قرار گیرد: «قل اللهم، مالک الملک ➡ **الله: منادای علم، مبنی بر ضم و محلاً منصوب**